

**DIAGNOSTICĒJOŠAIS DARBS
LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2021
SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa, 1. variants**

Vārds _____
Uzvārds _____
Klase _____
Skola _____

Aizpilda skolotājs:

Lasi redaktora un korektora profesiju aprakstu un veic 1. uzdevumu!

Literārais redaktors spēj veikt teksta literāru rediģēšanu atbilstīgi literārās valodas prasībām, teksta noformēšanu un sakārtošanu, sagatavot manuskriptu iesniegšanai izdevniecībā, organizēt sadarbību ar teksta autoriem. (*profesijas standarts*)

Korektors veic tekstu koriģēšanu, literāro un gramatisko kļūdu labošanu. Korektors veic arī stilistiskus labojumus, kurus pēc tam nepieciešams saskaņot ar autoru. (*profesijupasaule.lv*)

Rediģēt – pārbaudīt, precizēt un labot (piemēram, tekstu, skaņdarbu), parasti pirms (tā) laišanas klajā. (*tezaurs.lv*)

Koriģēt – labot, precizēt. (*tezaurs.lv*)

1. uzdevums (3 punkti). Pabeidz iesāktos teikumus, ievērojot nosacījumus!

Nosacījums	Teikums, kas jāturpina
Teikums ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem	Literārā redaktora pienākums ir
Salikts pakārtots teikums	Korektors ir nepieciešams,

1.1. _____

1.2. _____

1.P. _____

Lasi Santas Remeres interviju ar dzejnieci, rakstnieci un redaktori Inesi Zanderi un veic darba lapā 2.–8. uzdevumu!

1. Katru reizi, kad man ir redaktoram jānodod kāds rakstu darbs, es jūtos kā pie daktera – ir skaidrs, ka manis rakstītajā būs redzams pilnīgi viss, pat mana valodas higiēna – tas, cik slikti es zinu gramatiku.

Tā arī ir!

2. Kā tas izskatās no otras puses?

Es visu laiku skatos no abām pusēm – kā cilvēks, kas ne tikai rediģē, bet arī pats raksta. Es esmu tikusies ar redaktoriem, kas darbojas ar manu tekstu. Tāds cilvēks, kuram redaktors nāktu par ļaunu, vēl nav dzimis. Ne jau tāpēc, ka kāds būtu vairāk vai mazāk prasmīgs, rīkojoties ar valodu, bet tāpēc, ka mēs neviens sevi neredzam no malas.

Un rakstītāji dalās divās kategorijās. Pirmie ir tie, kuri tiecas, lai redaktors iedziļinātos viņu tekstā, palīdzētu to pilnveidot. Savukārt otrie ir tie, kas teksta labošanu izjūt kā pazemojumu un pretojas.

Bet vispār no redaktoriem „ir” jābaidās. Kad es redzu tekstu, man veidojas priekšstats par šo cilvēku. Es neatrodu nevienu labāku, precīzāku kritēriju, kas man veidotu priekšstatu par otru cilvēku un to, kā viņš domā.

3. Cik daudz laika vajag redaktoram, lai savestu kārtībā vidēji biezu grāmatu, un cik ilgs laiks tiek dots?

Vajag diezgan daudz laika. Izdevniecībā „Liels un mazs” tas notiek tā – kad teksts ir parādījies pie manis, vispirms es to vienkārši izlasu. Tad iesaistu procesā korektori. Kad esam abas sarakstījušas iekšā visu, kas ir labojams, piebilstams un jautājams, tad dodam caurskatīt autoram, un viņš komentē, piekrīt, strīdas. Tad redaktors un korektors atkal vēl vienu reizi to visu caurskata. Un tad es izmantoju savu redaktora galavārdu un pasaku, ko mēs darīsim. Labojam, taisām salikumu, atkal gan es, gan korektore, gan autors lasa, un atkal parādās labojumi. Tas nav divu nedēļu pasākums, bet pa mēnesi var izdarīt.

4. Vai ir autori, kas mācās no šīs pieredzes?

Interesanti, ka tie, kas ir gatavi uz klausīt un mācīties, parasti nav iesācēji. Tie ir autori, kuriem ir pieredze, un viņi prot ieklausīties. Un vēl – vienkārši ne visi cilvēki ir ļoti vērīgi. Arī paši pret saviem tekstiem – viņiem redaktors ir kā brilles, palielināmais stikls, ar kuru viņi jūtas drošāk.

5. Bet pie kā redaktors strādā dzejā?

Mēs skatāmies, vai krājumā nav dzejoļi, kas „lec ārā”. Otrkārt, arī redaktors saspicē ausis, dzirdi, ritma izjūtu. Es parasti gan savus, gan citu tekstus lasu skaļi, jo tad var dzirdēt, kur kaut kas ķeras, metas. Es dzīvoju pārliecībā – ja, lasot skaļi, kaut kas saminstinās, tad tur arī doma ir aizķērusies. Tu mēģini iejusties rakstošajā cilvēkā – kā būtu, ja viņš būtu rakstījis tā.

6. Tu strādā arī pie atjaunotās bērnu literatūras gadagrāmatas „Garā pupa” uzturēšanas. Kā īsti notiek šis process?

Kā es to daru? Es aizrakstu katram autoram un aicinu publicēt savus dzejoļus. Es zinu visus, kuri raksta un ar kuriem ir jēga sazināties. Visu laiku nemitīgi kontaktējos ar visiem dzejniekiem, kas raksta vai varētu rakstīt bērniem.

Radikāls jaunums ir nodaļa „Sākums” – bērnu darbi. Šovasar bija jāizlasa ap 800 sūtījumu. Tas viss ir mēnešiem ilgs darbs.

2. uzdevums (2 punkti). Izskaidro tekstā pasvītoto vārdu savienojumu nozīmes!

Rīkoties ar valodu – _____ 2.1. _____

Saspicēt ausis – _____ 2.2. _____

3. uzdevums (2 punkti). Atrodi un izraksti prasīto no atbildes uz intervijas 2. jautājumu!

Sinonīms vārdam „apkaunojums” – _____ 3.1. _____

Svešvārds – _____ 3.2. _____

4. uzdevums (3 punkti). I. Zandere rakstītājus, kuru darbiem ir redaktore, daļa divās grupās. No teksta izraksti teikumu, kurā raksturoti otrās grupas rakstītāji! Ko, tavuprāt, otrās grupas rakstītāji sagaida no redaktora?

4.1. _____

4.2. _____

4.P. _____

5. uzdevums (3 punkti). Atbildi uz jautājumiem! Pamato!

5.1. Kā, tavuprāt, cilvēku raksturo viņa radītais teksts?

5.1. _____

5.2. Kāpēc, tavuprāt, jāiegulda tik daudz laika un darba, lai sagatavotu grāmatu izdošanai?

5.2. _____

5.P. _____

6. uzdevums (2 punkti). Izvēlies vienu īpašību, kas, tavuprāt, piemīt redaktoram!

strādīgs, pacietīgs, atbildīgs, komunikabls

Pamatojums. _____

6. _____

6.P. _____

7. uzdevums (4 punkti). Turpini iesāktos jautājumus tā, lai uz tiem varētu atbildēt, izmantojot informāciju no intervijas 6. jautājuma atbildes! Uzraksti atbildi pilnā teikumā uz otro paša izveidoto jautājumu!

1. Cik _____

2. Kāpēc _____

Atbilde uz 2. jautājumu. _____

7.1. _____

7.2. _____

7.3. _____

7.P. _____

8. uzdevums (1 punkts). Iejūties redaktora lomā un sakārto grāmatas „Garā pupa” nodaļas alfabēta secībā, norādot kārtas numuru!

Kārtas numurs	Nodaļas
	Jaunums
	Mantojums
	Atradumi
1.	Atgādinājums
	Pasaka
	Ceļojums
	Spēle
	Sākums

Izlasi 6. klases skolnieka Ernesta Pavlova dzejoli „Brīnums un noslēpums” no dzejas gadagrāmatas bērniem „Garā pupa” (nodaļa „Sākums”) un veic 9.–12. uzdevumu!

8. _____

	<p>Es brīnos,¹ cik daudz es vēl nezinu Visapkārt tik dažādu brīnumu. Es izpētu zirneklī maziņu Un izzinu plašo Visumu. Es brīnos un spriežu, un domāju bieži, Vai pēc vasaras skumst arī sensenīe ieži. Es brīnos, kā māls pārtop skaistā traukā Un vienkārši solī rit dejā jaukā. Es brīnos un dodos ekspedīcijā, Un visu nakti esmu nomodā. Es staroju saullēkta maģijā,² Izpētu dzirksteles ugunskurā – Dabas lego komplektā. Apslēpta manta ir noslēpums – Šifrēti kodi un pasaulē vēstījums. Tomēr vislielākais brīnums un noslēpums – Tas, kas drīz ģimenē gaidāms mums.</p>
--	--

9. uzdevums (2 punkti). Izraksti no dzejoļa divus dažādu vārdšķiru salikteņus un nosaki to vārdšķiras!

Saliktenis _____, vārdšķira _____

9.1. _____

Saliktenis _____, vārdšķira _____

9.2. _____

**10. uzdevums (3 punkti). Kurš vietniekvārds dzejolī izmantots visbiežāk un kādēļ?
Atbilde raksti pilnā teikumā!**

10.1. _____

10.2. _____

10.P. _____

11. uzdevums (2 punkti). Pamato dzejolī numurēto pieturzīmju lietojumu!

1. komats atdala _____

2. komats atdala _____

11.1. _____

11.2. _____

**12. uzdevums (2 punkti). Izlasi teikumu un uzraksti, kura skolēna apgalvojumam tu
piekrīti! Pamato savu izvēli!**

*„Es brīnos un dodos ekspedīcijā,
Un visu nakti esmu nomodā.”*

Skolēniem tika dots uzdevums noteikt teikuma veidu pēc uzbūves. Jānis apgalvoja, ka tas ir vienkāršs paplašināts teikums, savukārt Maija teica, ka tas ir salikts sakārtots teikums.

Es piekrītu _____ apgalvojumam, jo _____

12. _____

12.P. _____

**DIAGNOSTICĒJOŠAIS DARBS
LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2021
SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa, 1. variants**

Vārds _____
Uzvārds _____
Klase _____
Skola _____

Izlasi uzdevumus! (Laiks – 1 minūte.)

Klausies tekstu par bērnu dzejas grāmatu „Garā pupa” un izpildi uzdevumus!
(Teksts skanēs divas reizes.)

Aizpilda skolotājs:

1. uzdevums (4 punkti). Atzīmē pareizo atbildi!

1. Bērnu dzejas grāmatas „Garā pupa” aizsākumi bija

- 20. gadsimta 70. gadi,
- 20. gadsimta 80. gadi,
- 20. gadsimta 90. gadi.

1.1. _____

2. Dzejas grāmatu „Garā pupa” 20. gadsimtā veidoja

- Uldis Auseklis,
- Valdemārs Ancītis,
- Inese Zandere.

1.2. _____

3. Pirmā perioda pēdējā dzejas grāmata „Garā pupa” iznāca

- 1983. gadā,
- 1991. gadā,
- 1998. gadā.

1.3. _____

4. Atjaunoto dzejas gadagrāmatu „Garā pupa” izdeva

- izdevniecība „Sprīdītis” un apgāds „Garā pupa”,
- izdevniecība „Liesma” un biedrība „Ascendum”,
- Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome un apgāds „Garā pupa”,
- Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome un biedrība „Ascendum”.

1.4. _____

2. uzdevums (6 punkti). Izlasi apgalvojumus un atzīmē precīzāko atbildi!

N.p.k.	Apgalvojums	Pareizi	Nepareizi	Nav minēts
1.	Bērnu dzejas grāmata „Garā pupa” iznāca visos 20. gadsimta deviņdesmitajos gados.			
2.	Dzejas grāmata „Garā pupa” 20. gadsimtā pārtrauca ceļu pie lasītājiem finansiālu problēmu dēļ.			
3.	Atjaunotās dzejas gadagrāmatas „Garā pupa” visu izdevumu uzbūve ir vienāda.			
4.	ASV izdotajā žurnālā „Mazputniņš” publicēti dzejoļi, ko sacerējuši latvieši Kanādā, Anglijā, Vācijā, Austrālijā, Zviedrijā un citur pasaulē.			
5.	Mazais ozoliņš, Ozolmāte, Liepa un Cilvēks ar cirvi ir rumāņu doinu tēli.			
6.	„Garās pupas” bērnu dzejoļu konkursos drīkst piedalīties arī pirmklasnieki.			

2.1. _____

2.2. _____

2.3. _____

2.4. _____

2.5. _____

2.6. _____

Turpinājums nākamajā lappusē!

2. daļas turpinājums!

3. uzdevums (3 punkti). Aizpildi tabulu par atjaunoto dzejas gadagrāmatu „Garā pupa”, ierakstot trūkstošo informāciju!

Nodaļas nosaukums	Nodaļas mērķis
„Atgādinājums”	Atgādināt _____ _____ _____
„_____”	Aicināt bērnus spēlēt teātri; domāt par dabas iznīcināšanas problēmu
„_____”	Rosināt bērnus piedalīties dzejas konkursā.

3.1. _____

3.2. _____

3.3. _____

4. uzdevums (2 punkti). Salīdzini sākotnējās dzejas grāmatas „Garā pupa” un atjaunotās „Garās pupas” izdevumus! Uzraksti 1 kopīgo un 1 atšķirīgo iezīmi!

Kopīgā iezīme

4.1. _____

Atšķirīgā iezīme

4.2. _____

Tirraksts.

(Virsraksts)

(Domraksta veids)

Kritērijs	Temata izpratne (3)	Domraksta veids (2)	Teksta uzbūve (2)	Rindkopas (1)	Apjoms (1)	Valodas lietojums (3)	Ortogrāfija (4)	Interpunkcija (4)	Kopā (20)
Punkti									

**DIAGNOSTICĒJOŠAIS DARBS
LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2021
SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa, 2. variants**

Vārds _____
Uzvārds _____
Klase _____
Skola _____

Aizpilda skolotājs:

Lasi redaktora un korektora profesiju aprakstu un veic 1. uzdevumu!

Literārais redaktors spēj veikt teksta literāru rediģēšanu atbilstīgi literārās valodas prasībām, teksta noformēšanu un sakārtošanu, sagatavot manuskriptu iesniegšanai izdevniecībā, organizēt sadarbību ar teksta autoriem. (*profesijas standarts*)

Korektors veic tekstu koriģēšanu, literāro un gramatisko kļūdu labošanu. Korektors veic arī stilistiskus labojumus, kurus pēc tam nepieciešams saskaņot ar autoru. (*profesijupasaule.lv*)

Rediģēt – pārbaudīt, precizēt un labot (piemēram, tekstu, skaņdarbu), parasti pirms (tā) laišanas klajā. (*tezaurs.lv*)
Koriģēt – labot, precizēt. (*tezaurs.lv*)

1. uzdevums (3 punkti). Pabeidz iesāktos teikumus, ievērojot nosacījumus!

Nosacījums	Teikums, kas jāturpina
Teikums ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem	Korektora pienākums ir
Salikts pakārtots teikums	Literārais redaktors ir nepieciešams,

1.1. _____

1.2. _____

1.P. _____

Lasi Santas Remeres interviju ar dzejnieci, rakstnieci un redaktori Inesi Zanderi un veic darba lapā 2.–8. uzdevumu!

1. Katru reizi, kad man ir redaktoram jānodod kāds rakstu darbs, es jūtos kā pie daktera – ir skaidrs, ka manis rakstītajā būs redzams pilnīgi viss, pat mana valodas higiēna – tas, cik slikti es zinu gramatiku.

Tā arī ir!

2. Kā tas izskatās no otras puses?

Es visu laiku skatos no abām pusēm – kā cilvēks, kas ne tikai rediģē, bet arī pats raksta. Es esmu tikusies ar redaktoriem, kas darbojas ar manu tekstu. Tāds cilvēks, kuram redaktors nāktu par ļaunu, vēl nav dzimis. Ne jau tāpēc, ka kāds būtu vairāk vai mazāk prasmīgs, rīkojoties ar valodu, bet tāpēc, ka mēs neviens sevi neredzam no malas.

Un rakstītāji dalās divās kategorijās. Pirmie ir tie, kuri tiecas, lai redaktors iedziļinātos viņu tekstā, palīdzētu to pilnveidot. Savukārt otrie ir tie, kas teksta labošanu izjūt kā pazemojumu un pretojas.

Bet vispār no redaktoriem „ir” jābaidās. Kad es redzu tekstu, man veidojas priekšstats par šo cilvēku. Es neatrodu nevienu labāku, precīzāku kritēriju, kas man veidotu priekšstatu par otru cilvēku un to, kā viņš domā.

3. Cik daudz laika vajag redaktoram, lai savestu kārtībā vidēji biezu grāmatu, un cik ilgs laiks tiek dots?

Vajag diezgan daudz laika. Izdevniecībā „Liels un mazs” tas notiek tā – kad teksts ir parādījies pie manis, vispirms es to vienkārši izlasu. Tad iesaistu procesā korektori. Kad esam abas sarakstījušas iekšā visu, kas ir labojams, piebilstams un jautājams, tad dodam caurskatīt autoram, un viņš komentē, piekrīt, strīdas. Tad redaktors un korektors atkal vēl vienu reizi to visu caurskata. Un tad es izmantoju savu redaktora galavārdu un pasaku, ko mēs darīsim. Labojam, taisām salikumu, atkal gan es, gan korektore, gan autors lasa, un atkal parādās labojumi. Tas nav divu nedēļu pasākums, bet pa mēnesi var izdarīt.

4. Vai ir autori, kas mācās no šīs pieredzes?

Interesanti, ka tie, kas ir gatavi uz klausīt un mācīties, parasti nav iesācēji. Tie ir autori, kuriem ir pieredze, un viņi prot ieklausīties. Un vēl – vienkārši ne visi cilvēki ir ļoti vērīgi. Arī paši pret saviem tekstiem – viņiem redaktors ir kā brilles, palielināmais stikls, ar kuru viņi jūtas drošāk.

5. Bet pie kā redaktors strādā dzejā?

Mēs skatāmies, vai krājumā nav dzejoļi, kas „lec ārā”. Otrkārt, arī redaktors saspicē ausis, dzirdi, ritma izjūtu. Es parasti gan savus, gan citu tekstus lasu skaļi, jo tad var dzirdēt, kur kaut kas ķeras, metas. Es dzīvoju pārliecībā – ja, lasot skaļi, kaut kas saminstinās, tad tur arī doma ir aizķērusies. Tu mēģini iejusties rakstošajā cilvēkā – kā būtu, ja viņš būtu rakstījis tā.

6. Tu strādā arī pie atjaunotās bērnu literatūras gadagrāmatas „Garā pupa” uzturēšanas. Kā īsti notiek šis process?

Kā es to daru? Es aizrakstu katram autoram un aicinu publicēt savus dzejoļus. Es zinu visus, kuri raksta un ar kuriem ir jēga sazināties. Visu laiku nemiīgi kontaktējos ar visiem dzejniekiem, kas raksta vai varētu rakstīt bērniem.

Radikāls jaunums ir nodaļa „Sākums” – bērnu darbi. Šovasar bija jāizlasa ap 800 sūtījumu. Tas viss ir mēnešiem ilgs darbs.

2. uzdevums (2 punkti). Izskaidro tekstā pasvītrotu vārdu savienojumu nozīmes!

Redaktora galavārds – _____

2.1. _____

Doma ir aizķērusies – _____

2.2. _____

3. uzdevums (2 punkti). Atrodi un izraksti prasīto no atbildes uz intervijas 2. jautājumu!

Sinonīms vārdam „meistarīgs” – _____

3.1. _____

Svešvārds – _____

3.2. _____

4. uzdevums (3 punkti). I. Zandere rakstītājus, kuru darbiem ir redaktore, daļa divās grupās. No teksta izraksti teikumu, kurā raksturoti otrās grupas rakstītāji! Ko, tavuprāt, vajadzētu darīt redaktoram, lai palīdzētu otrās grupas rakstītājiem?

4.1. _____

4.2. _____

4.P. _____

5. uzdevums (3 punkti). Atbildi uz jautājumiem! Pamato!

5.1. Kā, tavuprāt, cilvēku raksturo viņa radītais teksts?

5.1. _____

5.2. Kāpēc, tavuprāt, jāiegulda tik daudz laika un darba, lai sagatavotu grāmatu izdošanai?

5.2. _____

5.P. _____

6. uzdevums (2 punkti). Izvēlies vienu īpašību, kas, tavuprāt, piemīt redaktoram!

strādīgs, pacietīgs, atbildīgs, komunikabls

Pamatojums. _____

6. _____

6.P. _____

7. uzdevums (4 punkti). Turpini iesāktos jautājumus tā, lai uz tiem varētu atbildēt, izmantojot informāciju no intervijas 6. jautājuma atbildes! Uzraksti atbildi pilnā teikumā uz otro paša izveidoto jautājumu!

1. Cik _____

7.1. _____

2. Kāpēc _____

7.2. _____

Atbilde uz 2. jautājumu.

7.3. _____

7.P. _____

8. uzdevums (1 punkts). Iejūties redaktora lomā un sakārto grāmatas „Garā pupa” nodaļas alfabēta secībā, norādot kārtas numuru!

Kārtas numurs	Nodaļas
	Pasaka
	Mantojums
	Spēle
	Atradumi
1.	Atgādinājums
	Ceļojums
	Sākums
	Jaunums

8. _____

Izlasi 6. klases skolnieka Ernesta Pavlova dzejoli „Brīnums un noslēpums” no dzejas gadagrāmatas bērniem „Garā pupa” (nodaļa „Sākums”) un veic 9.–12. uzdevumu!

	<p>Es brīnos, cik daudz es vēl nezinu Visapkārt tik dažādu brīnumu. Es izpētu zirnekli maziņu Un izzinu plašo Visumu. Es brīnos un spriežu, un domāju bieži, Vai pēc vasaras skumst arī sensejie ieži. Es brīnos,¹ kā māls pārtop skaistā traukā Un vienkārši soļi rit dejā jaukā. Es brīnos un dodos ekspedīcijā, Un visu nakti esmu nomodā. Es staroju saullēkta maģijā,² Izpētu dzirksteles ugunskurā – Dabas lego komplektā. Apaslēpta manta ir noslēpums – Šifrēti kodi un pasaulē vēstījums. Tomēr vislielākais brīnums un noslēpums – Tas, kas drīz ģimenē gaidāms mums.</p>
--	---

9. uzdevums (2 punkti). Izraksti no dzejoļa divus dažādu vārdšķiru salikteņus un nosaki to vārdšķiras!

Saliktenis _____, vārdšķira _____

9.1. _____

Saliktenis _____, vārdšķira _____

9.2. _____

**10. uzdevums (3 punkti). Kurš vietniekvārds dzejolī izmantots visbiežāk un kādēļ?
Atbildi raksti pilnā teikumā!**

10.1. _____

10.2. _____

10.P. _____

11. uzdevums (2 punkti). Pamato dzejolī numurēto pieturzīmju lietojumu!

1. komats atdala _____

2. komats atdala _____

11.1. _____

11.2. _____

**12. uzdevums (2 punkti). Izlasi teikumu un uzraksti, kura skolēna apgalvojumam tu
piekrīti! Pamato savu izvēli!**

*„Es brīnos un dodos ekspedīcijā,
Un visu nakti esmu nomodā.”*

Skolēniem tika dots uzdevums noteikt teikuma veidu pēc uzbūves. Kristīne apgalvoja, ka tas ir vienkāršs paplašināts teikums, savukārt Klāvs teica, ka tas ir salikts sakārtots teikums.

Es piekrītu _____ apgalvojumam, jo _____

12. _____

12.P. _____

**DIAGNOSTICĒJOŠAIS DARBS
LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2021
SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa, 2. variants**

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Izlasi uzdevumus! (Laiks – 1 minūte.)**Klausies tekstu par bērnu dzejas grāmatu „Garā pupa” un izpildi uzdevumus!**
(Teksts skanēs divas reizes.)Aizpilda
skolotājs:**1. uzdevums (4 punkti). Atzīmē pareizo atbildi!**

1. Ideja izdot bērnu dzejas grāmatu „Garā pupa” radās

- Inesei Zanderei,
 Uldim Auseklim,
 Valdemāram Ancītim.

1.1. _____

2. Bērnu dzejas grāmatu „Garā pupa” 20. gadsimtā izdeva

- izdevniecība „Sprīdītis” un „Liesma”, apgāds „Garā pupa”,
 izdevniecība „Sprīdītis” un biedrība „Ascendum”,
 apgāds „Garā pupa”, izdevniecība „Liesma” un biedrība „Ascendum”,
 Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome un izdevniecība „Liesma”.

1.2. _____

3. Pirmā dzejas grāmata „Garā pupa” iznāca

1980. gadā,
 1983. gadā,
 1988. gadā.

1.3. _____

4. Atjaunoto dzejas gadagrāmatu „Garā pupa” veidoja

- Uldis Auseklis,
 Inese Zandere,
 Valdemārs Ancītis.

1.4. _____

2. uzdevums (6 punkti). Izlasi apgalvojumus un atzīmē precīzāko atbildi!

N.p.k.	Apgalvojums	Pareizi	Nepareizi	Nav minēts
1.	Bērnu dzejas grāmata „Garā pupa” iznāca arī 1985. gadā.			
2.	Visu 20. gadsimta dzejas grāmatas „Garā pupa” izdevumu uzbūve ir vienāda.			
3.	Atjaunotās dzejas gadagrāmatas „Garā pupa” nodaļu nosaukumi lietoti jau 20. gadsimta izdevumos.			
4.	Ārzemēs izdotajā žurnālā „Mazputniņš” publicētie dzejoļi līdz 2018. gadam Latvijā nebija izlasāmi.			
5.	Latviešu dainas un rumāņu doinas ir pilnīgi vienādas.			
6.	„Garās pupas” bērnu dzejoļu konkursos dalībniekiem ir vecuma ierobežojums.			

2.1. _____

2.2. _____

2.3. _____

2.4. _____

2.5. _____

2.6. _____

Turpinājums nākamajā lappusē!

2. daļas turpinājums!

3. uzdevums (3 punkti). Aizpildi tabulu par atjaunoto dzejas gadagrāmatu „Garā pupa”, ierakstot trūkstošo informāciju!

Nodaļas nosaukums	Nodaļas mērķis
”_____”	Iepazīstināt bērnus ar mūsdienu dzeju.
„Ceļojums”	Iepazīstināt _____ _____
”_____”	Izprast tautasdziesmas un tajās paustās atziņas.

3.1. _____

3.2. _____

3.3. _____

4. uzdevums (2 punkti). Salīdzini sākotnējās dzejas grāmatas „Garā pupa” un atjaunotās „Garās pupas” izdevumus! Uzraksti 1 kopīgo un 1 atšķirīgo iezīmi!

Kopīgā iezīme

Atšķirīgā iezīme

4.1. _____

4.2. _____

**DIAGNOSTICĒJOŠAIS DARBS
LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2021
DARBA VĒRTĒTĀJA LAPA**

Vērtēšanas kritēriji**Valodas kompetence un lasītprasme**

Uzd. nr.	Vērtēšanas kritēriji un prasme	Punkti	Standarta prasība	Izziņas līmenis	Piezīmes
1.	1.1. Prot izveidot teikumu ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem.	1	11.12. 11.13.	II	1.P. Punktu par pareizrakstību iegūst, ja abi teikumi uzrakstīti bez pareizrakstības kļūdām. Ja uzrakstīts tikai viens teikums, tad pareizrakstību nevērtē.
	1.2. Prot izveidot saliktu pakārtotu teikumu.	1			
	1.P. Prot rakstīt bez pareizrakstības kļūdām.	1			
2.	2.1.–2.2. Prot izskaidrot vārdu savienojuma nozīmi tekstā.	2	11.15.	II	Skaidrojumam jābūt saistītam ar tekstu.
3.	3.1. Prot norādītajā teksta fragmentā atrast sinonīmu.	1	11.15.	I	Ieskaista tikai vārdus, kuri ir norādītajā teksta fragmentā. Vārdu formas drīkst būt mainītas. Ja vairākas atbildes, visām jābūt pareizām.
	3.2. Prot norādītajā teksta fragmentā atrast svešvārdu.	1			
4.	4.1. Vērtē tekstā ietverto informāciju un izmanto to savā darbībā.	1	10.16. 10.20. 11.13.	III	4.1. Punktu iegūst, ja precīzi pasvītrots teikums. 4.P. Vērtē visas kļūdas, ieskaitot lielo burtu teikuma sākumā un teikuma beigu pieturzīmi.
	4.2. Prot atrast detalizētu informāciju un/vai to pārveidot.	1			
	4.P. Prot rakstīt bez pareizrakstības kļūdām.	1			
5.	5.1.–5.2. Vērtē tekstā ietverto informāciju un izmanto to savā darbībā.	2	10.16. 11.12. 11.13.	II	5.P. Vērtē visas kļūdas, ieskaitot lielo burtu teikuma sākumā un teikuma beigu pieturzīmi.
	5.P. Prot rakstīt bez pareizrakstības kļūdām.	1			
6.	6. Prot pamatot izvēlēto īpašību.	1	10.16. 10.20. 11.12. 11.13.	II	6.P. Vērtē visas kļūdas, ieskaitot lielo burtu teikuma sākumā un teikuma beigu pieturzīmi.
	6.P. Prot rakstīt bez pareizrakstības kļūdām.	1			
7.	7.1.–7.2. Prot uzdot jautājumus par tekstu.	2	10.16. 11.11. 11.13.	II	7.1.–7.2. Jautājumiem jābūt saistītiem ar atbildi uz 6. jautājumu. 7.3. Punktu saņem tikai tad, ja atbilde ir pareiza un pilnā teikumā. 7.P. Vērtē visas kļūdas, ieskaitot lielo burtu teikuma sākumā un teikuma beigu pieturzīmi.
	7.3. Prot atbildēt uz jautājumu pilnā teikumā.	1			
	7.P. Prot rakstīt bez pareizrakstības kļūdām.	1			
8.	Prot sakārtot nodaļu nosaukumus alfabēta secībā.	1	10.20.	I	Punktu iegūst, ja pareizā secībā sakārtoti visu nodaļu nosaukumi.
9.	9.1. Prot noteikt vārda sastāvdaļas.	1	11.14. 11.17.	I	9.1. Punktu iegūst, ja izrakstīti divi salikteni. 9.2. Punktu iegūst, ja izrakstīti divu dažādu vārdšķiru vārdi un abiem pareizi noteikta vārdšķira.
	9.2. Prot noteikt vārdšķiras.	1			

10.	10.1. Prot noteikt vietniekvārdu tekstā un saskata tā nozīmi teksta izveidē.	1	11.7. 11.17.	III	
	10.2. Prot ievērot uzdevuma nosacījumu – raksta atbildi pilnā teikumā.	1			
	10.P. Prot rakstīt bez pareizrakstības kļūdām.	1			
11.	11.1. Prot noteikt palīgteikuma robežu.	1	11.7.	II	
	11.2. Prot noteikt vienlīdzīgus teikuma locekļus.	1			
12.	12. Prot noteikt un pamatot teikuma veidu pēc uzbūves.	1	11.7. 11.12. 11.13.	II	12. Abi apgalvojumi ir pareizi, jāvērtē pamatojums.
	12.P. Prot rakstīt bez pareizrakstības kļūdām.	1			

Analizējot skolēna sasniegumus, jāņem vērā, ka **iegūtie punkti par pareizrakstību** (vērtējuma ailē atzīmēti ar **P** burtu) valodas kompetences un lasītprasmes daļā **jāanalizē atsevišķi** no pārējām valodas prasēm.

Klausīšanās

Par katru pareizu atbildi – 1 p.

Uzd. nr.	Vērtēšanas kritērijs un prasme	Punkti	Standarta prasība	Izziņas līmenis	Atbildes		Piezīmes
					1. v.	2. v.	
1.	1.1.–1.4. Prot atrast detalizētu informāciju.	4	10.6.	I	b	c	
					a	a	
					c	b	
					d	b	
2.	2.1.–2.6. Prot saklausīt un pārveidot detalizētu informāciju.	6	10.6.	I	Nepareizi	Pareizi	
					Nav minēts	Nepareizi	
					Pareizi	Nav minēts	
					Pareizi	Pareizi	
3.	3.1.–3.3. Prot saklausīt un pārveidot detalizētu informāciju.	3	10.6.	II	Nav minēts	Nav minēts	
					Pareizi	Pareizi	
					Atgādināt par konkrētā gada jubilāriem un viņu darbiem.	„Jaunums”	
					„Spēle”	Iepazīstināt ar ārzemju dzejniekiem un viņu darbiem.	
4.	Prot salīdzināt dzirdēto informāciju.	2	10.6. 10.7.	III	„Sākums”	„Mantojums”	4.1. Kopīgais. 4.2. Atšķirīgais. Punktu iegūst par jebkuru tekstam atbilstošu atbildi.

Rakstīšana

(Sk. „Tekstveides vērtēšanas kritēriji”)

Kritērijs	Vērtēšanas kritēriji un prasme	Punkti	Standarta prasība	Izziņas līmenis	Piezīmes
Temata izpratne	Veido rakstīto tekstu atbilstoši tematam.	3	10.3. 10.18. 11.5.	III	
Atbilstība domraksta veidam	Veido tekstu atbilstoši apraksta/vēstījuma veidam.	2	11.5.	III	
Teksta uzbūve	levēro teksta uzbūves principus (virsraksts, ievads, iztirzājums, nobeigums).	2	10.20. 11.4.	III	
Rindkopas	levēro rindkopas.	1	10.20.	II	
Apjoms	levēro darba apjomu.	1	10.18.	II	
Valodas lietojums	Prot izmantot savā tekstā bagātu vārdu krājumu un daudzveidīgas teikumu sintaktiskās konstrukcijas. Prot ievērot savu stilu, izmantot izteiksmīgu valodu.	3	11.11. 12.5.	III	
Ortogrāfija	Prot veidot savu tekstu bez ortogrāfijas kļūdām apgūtā mācību satura robežās.	4	11.13.	II	Vērtē tikai apgūtās ortogrammas un interpunkcijas normas.
Interpunkcija	Prot veidot savu tekstu, pieļaujot ne vairāk kā vienu interpunkcijas kļūdu apgūtā mācību satura robežās.	4	11.12.	II	

Runāšana

Par katru kritēriju – maksimāli 5 p. (Sk. „Mutvārdu daļas vērtēšanas kritēriji” diagnosticējošā darba programmā)

Kritērijs	Vērtēšanas kritēriji	Punkti	Standarta prasība	Izziņas līmenis	Piezīmes
Saturs	Veido runu atbilstoši tematam, izmanto pārliecinošus argumentus, skaidri izsaka personisko attieksmi.	5	10.3. 10.11. 11.3. 11.5.	III	Veidojot stāstījumu par grāmatu, skolēnam nav obligāti jāievēro programmā piedāvātais plāns.
Stāstījuma loģiskums	Precīzi izplāno runu: ievads, galvenā daļa, nobeigums. Prot skaidri attīstīt galveno domu.	5	10.9. 11.4.	III	
Pašizteiksme	Prot veidot runu individuālā stilā, tā ir dabiska, nesamākslota. levēro pareizrūnas prasības, lieto atbilstošas intonācijas.	5	11.13.	III	
Vārdu krājums	Prot izmantot savā runā bagātu vārdu krājumu, precīzi izvēlas un lieto vārdus, runā tēlainā valodā.	5	11.13. 11.16.	III	

Tekstveides vērtēšanas kritēriji (20 p.)

Ja teksta apjoms ir mazāks par 50 vārdiem, darbu nevērtē.

Kritērijs/ Punkti	0	1	2	3	4
Temata izpratne	Temats nav izprasts. (Tālāk vērtē atbilstoši kritērijiem.)	Aptuvenus temata izklāsts, virspusēja temata izpratne.	Saturs daļēji atbilst tematam, iespējams temata paplašinājums vai sašaurinājums, novirze no temata.	Saturs atbilst tematam.	
Atbilstība domraksta veidam	Neatbilst izvēlētajam domraksta veidam.	Darbs daļēji atbilst izvēlētajam tekstam.	Darbs atbilst izvēlētajam tekstam.		
Teksta uzbūve	Nav vairāku teksta daļu.	Nav kādas no teksta daļām.	Ir ievēroti teksta uzbūves principi (virsraksts, ievads, iztirzājums, nobeigums).		
Rindkopas	Nav ievērotas rindkopas.	Ievērotas rindkopas (vismaz 3 rindkopas).			
Apjoms	0–129 vārdi.	130 un vairāk vārdi.			
Valodas lietojums	Ierobežota leksika. Vārdu krājums traucē uztvert domu.	Vienkāršota leksika. Vienveidīgas teikumu konstrukcijas.	Tematam atbilstoša leksika. Pamatā dažādu konstrukciju teikumi.	Bagāta leksika, precīzi izvēlēti vārdi un daudzveidīgas teikumu sintaktiskās konstrukcijas. Ievēro savu stilu, izmanto izteiksmīgu valodu.	
Ortogrāfija*	6 un vairāk kļūdu	4–5 kļūdas	3 kļūdas	2 kļūdas	1 kļūda
Interpunkcija*	8 un vairāk kļūdu	6–7 kļūdas	4–5 kļūdas	2–3 kļūdas	1 kļūda

* Ortogrāfiju un interpunkciju vērtē tikai apgūtā mācību satura robežās.

* Ja teksta apjoms ir mazāks par 75 vārdiem, kļūdu skaitu reizina ar 2 (piem., 3 ortogrāfijas kļūdas – 3 x 2 = 6, skolēns saņem 0 punktu).

Klausīšanās teksts

Klausies tekstu par bērnu dzejas grāmatu „Garā pupa” un izpildi uzdevumus!

Ideja par bērnu dzejas grāmatas „Garā pupa” izdošanu radās 20. gadsimta 80. gados. Tā piederēja rakstniekam Valdemāram Ancītim. Izdevēja darbu uzņēmās Uldis Auseklis. Viņa sastādītās dzejas grāmatas „Garā pupa” iznāca no 1983. līdz 1988. gadam izdevniecībā „Liesma”, 1990. un 1991. gadā izdevniecībā „Sprīdītis” un 1994. un 1998. gadā apgādā „Garā pupa”.

Tikai pirmā „Garā pupa” iznāca Dzejas dienu laikā septembrī, pārējās – citos mēnešos. Gadu gaitā mainījās dzejas grāmatas uzbūve. Tolaik dzejas grāmatu „Garā pupa” nozīmīgākajā nodaļā bija apkopoti latviešu dzejnieku dzejoļi bērniem. Daudzos izdevumos bija iekļauta nodaļa, kurā rodami dažādu tautu – angļu, spāņu, grieķu, poļu un citu tautu – šūpuļdziesmu un tautasdziesmu atdzejojumi, vēlāk nodaļu papildināja arī ārzemju autoru dzejoļu tulkojumi. Dzejas grāmatā bija publicētas arī latviešu tautasdziesmas. Atsevišķa nodaļa tika veltīta konkrētā gada dzejniekiem jubilāriem un viņu daiļradei. Dažos izdevumos bija iekļauta nodaļa, kuras mērķis ir iepazīstināt lasītājus ar mazāk zināmiem latviešu dzejniekiem un viņu dzejoļiem. 1990. gada izdevumā pirmoreiz tika publicēti dzejoļi latgaliski, bet 1991. gada izdevumā iekļauti 14 gadus vecas autores dzejoļi.

1998. gadā dzejas grāmata „Garā pupa” atvadījās no saviem lasītājiem uz daudziem gadiem.

To atjaunoja 2014. gadā biedrība „Ascendum” un Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome. Katru gadu atjaunotās „Garās pupas” atvēršana iekļauta Dzejas dienu programmā, gadagrāmatas veidošanā iesaistās ap 30 latviešu dzejnieku, sastādītāja ir Inese Zandere, nemainās arī grāmatas uzbūve.

Nodaļā „Jaunums” iekļauti mūsdienu latviešu autoru, piemēram, Māras Cielēnas, Kārļa Vērdiņa, dzejoļi bērniem. Līdzās dzejoļiem literārajā valodā atsevišķos krājumos rodami teksti latgaliski un lībiski.

Par konkrētā gada izcilo jubilāru dzīvi un darbiem atgādina nodaļa „Atgādinājums”. Tā, piemēram, 2015. gadā bija izraudzīti Aspazijas un Raiņa darbi, jo abiem dzejniekiem togad atzīmēja 150. dzimšanas dienu.

Nodaļā „Atradums” lasāmi līdz šim mazāk zināmi vai npublicēti darbi, kas atrasti dzejnieku arhīvos. 2019. gada izdevumā lasītāji tika iepazīstināti ar ASV žurnālā „Mazputniņš” publicēto bērnu dzeju. 1959. gadā ASV, Kalamazū, trimdas latvieši sāka izdot žurnālu pasaulē izklīdušajiem latviešiem. Stāsti un dzejoļi izdošanai iesūtīti no visas pasaules, kur vien dzīvoja latvieši, – Kanādas, Anglijas, Austrālijas, Vācijas, Zviedrijas. Atradums tāpēc, ka dzejoļi Latvijā līdz tam nebija izlasāmi.

Lai rosinātu bērnus spēlēt teātri, dzejas gadagrāmatā „Garā pupa” ir nodaļa „Spēle”. Tajā izlasāmas dzejnieku sacerētas bērnu ludziņas. Tā, piemēram, Inese Zandere lugā „Kad koki prata runāt”, iepazīstinot lasītājus ar tādiem tēliem kā Mazo ozoliņu, Ozolmāti, Liepu un Cilvēku ar cirvi, liek domāt arī par dabas iznīcināšanas problēmu Latvijā.

Nodaļā „Mantojums” Latvijā zināmas personības, piemēram, režisores Māra Ķimele un Roze Stiebra, aicina ielūkoties tautasdziesmu pasaulē. Lai lasītājiem vieglāk būtu izprast bagātajā tautasdziesmu mantojumā paustās atziņas, nodaļas veidotāji dalās savās pārdomās.

Nodaļa „Ceļojums” iepazīstina bērnus ar ārzemju dzejniekiem un viņu dzejoļu atdzejojumiem. 2017. gada izdevumā rodams ieskats arī rumāņu doinās (tās ir līdzīgas mūsu dainām), kas ir dziedamas, dejojamas un spēlējamās.

Neiztrūkstoša nodaļa ir „Sākums”, kurā lasāmi „Garās pupas” bērnu dzejoļu konkursa labākie darbi. Katru gadu konkursā aicināti piedalīties 5–15 gadus veci bērni. Viņu uzdevums ir vērot, domāt un izteikt vārdos sevi un pasauli.

Vai tu esi ielūkojies gadagrāmatā „Garā pupa”?

(~ 471 vārds)